

cve

Center mot
våldsbejakande
extremism

Coronapandemin och våldsbejakande extremism

Coronapandemin och våldsbejakande extremism

Center mot våldsbejakande extremism följer och analyserar löpande utvecklingen och konsekvenserna av coronapandemin. Kunskapen om de mätbara följderna av pandemin är ännu begränsad, eftersom det behövs mer underlag, som till exempel statistiska beräkningar och utvärderingar. Utifrån den snabba händelseutvecklingen och nuvarande kunskapsläge går det dock att redan nu identifiera ett antal punkter som berör regeringens förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/sveriges-strategi-mot-terrorism-och-arbete-mot-valdsbejakande-extremism/>.

1. Coronapandemin kan utnyttjas av extremistmiljöerna

- Coronapandemin används av våldsbejakande extremister för att sprida desinformation, i syfte att främja deras ideologiska målsättningar.
- Coronapandemin riskerar att sakta ner och försvåra insatser mot terrorism, vilket gynnar och utnyttjas av våldsbejakande extremister såväl nationellt som internationellt. Till exempel kan olika jihadistiska grupperingar komma att gynnas av detta ”extra andrum” i konfliktområden såsom Irak och Salehregionen, där jihadister kan utnyttja oroligheter genom att attackera pandemiförsvagade stater. Olika former av attentat kan även riktas mot västerländska länder som anses vara försvagade till följd av pandemin.
- Utfallet av coronapandemin riskerar att göda våldsbejakande extremister över hela det ideologiska spektrumet. Den osäkerhet som krisen åstadkommer gör att de förenklade lösningar som våldsbejakande extremister erbjuder kan upplevas mer tilltalande. För extremister är det därför en idealisk tid för att utnyttja olika typer av missnöje som uppstår på grund av ekonomiska problem, desorientering, frustration, rädsla och ångest – allt med syftet att spä på polarisering och rekrytera anhängare.

2. Coronapandemin kan öka polarisering

- Risk för en hårdare retorik, där grupper ställs mot varandra, och för att det extrema normaliseras. Ord reflekterar människors tankar och känslor. Men ord används också för att påverka tankar, känslor och på sikt även beteenden.
- Risk för att extremistmiljöerna använder sociala medier och andra plattformar på internet för att sprida ideologier och narrativ som ökar polariseringen i samhället. Till exempel genom att sprida konspirationsteorier och desinformation kring pandemins orsaker, kopplat till specifika aktörer och/eller etniska och religiösa folkgrupper.
- Risk för att olika etniska och religiösa folkgrupper pekats ut som ”skyldiga” till covid-19, och därmed utsätts för hat och hot, med ökad främlingsfientlighet som följd. Till exempel har olika typer av hat och hot riktats mot olika etniska folkgrupper i Sverige. I andra länder kan man se en liknande utveckling.

3. Coronapandemin kan öka radikaliseringsprocesser

- Ökad oro och instabilitet i samhället (social, politisk, ekonomisk) kan utnyttjas av och stärka de våldsbejakande extremistmiljöerna, genom ett bredare stöd och rekrytering.
- Internet har en betydande roll för radikaliseringsprocesser till våldsbejakande extremism – det kan ge en känsla av gemenskap, identitet och möjlighet för individer att hämta inspiration. I tider av social isolering, och med isoleringens psykologiska effekter, finns risk för ökad mottaglighet och exponering för extrema åsikter som uttrycks på internet, inte minst bland barn och ungdomar.
- En direkt följd av coronapandemin är spridning av ett ökat antal konspirationsteorier och så kallade memer (bilder, gif-filer eller videor med tillhörande kort text) med antisemitiskt och rasistiskt innehåll, på sociala medier och andra plattformar på internet. Till exempel har olika religiösa och etniska folkgrupper pekats ut som att medvetet sprida coronaviruset eller ignorera restriktioner om social distansering och allmänna sammankomster.
- Våldsbejakande extremister kan använda coronapandemin och den kris som samhället befinner sig i för att öka misstron mot myndigheter, medier och demokrati.
- Risk för att sårbara individer söker sig till och dras in i våldsbejakande miljöer som en följd av en negativ samhällsutveckling, med ökad arbetslöshet, ekonomisk lågkonjunktur och avsaknad av tillhörighet.

4. Coronapandemin kan användas i utländska aktörers påverkansoperationer

- Risk för att påverkansoperationer från andra stater ökar, och att coronapandemin utnyttjas för att vilseleda och sprida desinformation och konspirationsteorier via både sociala medier och traditionella medier, i syfte att påverka såväl samhällsdebatten som beslut, uppfattningar och beteenden hos statsledningen eller utvalda målgrupper i Sverige.
- Främmande makter har direkt understött våldsbejakande extremister i syfte att försöka försvaga andra stater. Till exempel har den ryska regimen faciliterat en rad högerextrema aktörers webbplatser – vilket underlättat dessas opinionsbildande verksamheter.

5. Coronapandemin kräver omprioritering av resurser

- Som en följd av krishantering av covid-19 riskerar kommuner och myndigheter att behöva omprioritera arbetsuppgifter och rutiner, och därmed missa eller underskatta förändringar eller en ökad aktivitet i extremistmiljöerna. Ett ökat behov och minskade resurser kommer att innebära ökade risker, särskilt i kommuner där det saknas ett befintligt och gediget lägesbilsarbete.
- Risk att samverkan i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism mellan kommuner, myndigheter och civilsamhällsorganisationer kan försämrats, på grund av omprioriteringar, bristande ekonomiska resurser och försvårade förhållanden för den ordinarie verksamheten.
- Risk att underskatta vikten av att upprätthålla det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism, och inte betrakta det som en del av krishantering.
- Risk att minskat resande och utbyte med andra länder bromsar upp och försvårar det nationsöverskridande förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.
- Risk att civilsamhällsorganisationer och trossamfund som arbetar förebyggande mot våldsbejakande extremism inte når utsatta grupper under coronapandemin.

Förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism under coronapandemin

- Kommuner bör lägga in arbetet mot våldsbejakande extremism i befintliga ordinarie strukturer, för att ransonera med resurser, arbeta samlat med olika frågor och få en systematik i arbetet.
- Lägesbilsarbetet bör upprätthållas i kommunerna även under kristider, och ingå i kommunens krishanteringsplan.
- Viktigt att myndigheter förhindrar att felaktig information om coronaviruset sprids samt uppmärksammar det sätt på vilket desinformation och konspirationsteorier driver på och ökar risken för ideologiskt motiverad brottslighet och polarisering.
- Viktigt att upprätthålla samverkan i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism mellan kommuner, myndigheter och civilsamhällsorganisationer.

För vidare fördjupad läsning

Anna, C. (2020). Extremists See Global Chaos From Virus as an Opportunity. *Real Clear Defense*. Publicerad den 3 april 2020.

https://www.realcleardefense.com/articles/2020/04/03/extremists_see_global_chaos_from_virus_as_an_opportunity_115171.html

Anti-Defamation League (2020). Coronavirus Crisis Elevates Antisemitic, Racist Tropes. Publicerad den 17 mars 2020. <https://www.adl.org/blog/coronavirus-crisis-elevates-antisemitic-racist-tropes>

Anti-Defamation League (2020). Reports of Anti-Asian Assaults, Harassment and Hate Crimes Rise as Coronavirus Spreads. *Anti-Defamation League*. Publicerad den 8 april 2020. <https://www.adl.org/blog/reports-of-anti-asian-assaults-harassment-and-hate-crimes-rise-as-coronavirus-spreads>

Argentino, M.A. & Amarasingam, A. (2020). The COVID Conspiracy Files. *Global Network on Extremism and Technology – GNET*. Publicerad den 8 april 2020. <https://gnet-research.org/2020/04/08/the-covid-conspiracy-files/>

Beckert, A. (2017). Accelerationism: how a fringe philosophy predicted the future we live in. *The Guardian*. Publicerad den 11 maj 2017. <https://www.theguardian.com/world/2017/may/11/accelerationism-how-a-fringe-philosophy-predicted-the-future-we-live-in>

Bloom, M. (2020). How Terrorist Groups Will Try to Capitalize on the Coronavirus Crisis. *Just Security*. Publicerad den 3 april 2020. <https://www.justsecurity.org/69508/how-terrorist-groups-will-try-to-capitalize-on-the-coronavirus-crisis/>

Byman, D. (2020). Right-wing Extremism: The Russian Connexion. *Survival*, 62(2), 137–152.

Coleman, J. (2020). The Impact of Coronavirus on Terrorism in the Sahel. *ICCT*. Publicerad den 16 april 2020. <https://icct.nl/publication/the-impact-of-coronavirus-on-terrorism-in-the-sahel/>

Institute for Strategic Dialogue (2020). *Covid-19 Disinformation Briefing No.2*. Publicerad den 9 april 2020. <https://www.isdglobal.org/isd-publications/covid-19-disinformation-briefing-no-2/>

International Crisis Group (2020). COVID-19 and Conflict: Seven Trends to Watch. *Crisis Group Special Briefing N°4*. Publicerad den 24 mars 2020. <https://www.crisisgroup.org/global/sb4-covid-19-and-conflict-seven-trends-watch>

Khalil, L. & Roose, J. M. (2020). Countering extremism in the midst of. *Lowy Institute*. Publicerad den 19 mars 2020. <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/countering-extremism-midst-coronavirus>

Knights, M. (2020). How the Islamic State Feeds on Coronavirus. *Politico*. Publicerad den 8 april 2020. <https://www.politico.com/news/magazine/2020/04/08/how-the-islamic-state-feeds-on-coronavirus-175192>

McDonald-Gibson, C. (2020). 'Right Now, People Are Pretty Fragile.' How Coronavirus Creates the Perfect Breeding Ground for Online Extremism. *Time*. Publicerad den 23 mars 2020. <https://time.com/5810774/extremist-groups-coronavirus/>

Sold, M. & Süß, C. A. (2020). The Coronavirus as a Means to an End: Extremist Reinterpretations of the Pandemic. *Global Network on Extremism and Technology – GNET*. Publicerad den 8 april 2020. <https://gnet-research.org/2020/04/08/the-coronavirus-as-a-means-to-an-end-extremist-reinterpretations-of-the-pandemic/>

The Soufan Group (2020). IntelBrief: The Coronavirus Will Increase Extremism Across the Ideological Spectrum. *The Soufan Group*. Publicerad den 13 april 2020. <https://thesoufancenter.org/intelbrief-the-coronavirus-will-increase-extremism-across-the-ideological-spectrum/>

The Soufan Group (2020). IntelBrief: Authoritarianism Receives a Boost from the Coronavirus Pandemic. *The Soufan Group*. Publicerad den 9 april 2020. <https://thesoufancenter.org/intelbrief-authoritarianism-receives-a-boost-from-the-coronavirus-pandemic/>

al-Tamimi, A. (2020). Jama'at Jaysh al-Islam Treatise on the Coronavirus Pandemic. Publicerad den 6 april 2020. <https://www.aymennjawad.org/2020/04/jamaat-jaysh-al-islam-treatise-on-the-coronavirus>

al-Tamimi, A. (2020). Jihadist Perspectives on Coronavirus Pandemic: Primary Sources. Publicerad den 25 mars 2020. <https://www.aymennjawad.org/2020/03/jihadist-perspectives-on-coronavirus-pandemic>

al-Tamimi, A. (2020) Islamic State Editorial on the Coronavirus Pandemic av Aymenn al-Tamimi. Publicerad den 19 mars 2020. <https://www.aymennjawad.org/2020/03/islamic-state-editorial-on-the-coronavirus>

al-Tamimi, A. (2020). Coronavirus and Official Islamic State Output: An analysis. *Global Network on Extremism and Technology – GNET*. Publicerad den 15 april 2020. <https://gnet-research.org/2020/04/15/coronavirus-and-official-islamic-state-output-an-analysis/>